

- A munkanélküliek és álláskeresők a Dél-Dunántúl régióiban, 2005. – KSH Pécsi Igazgatósága, Pécs, 2006.
- BÍRÓ J. 2007. A közlekedés közbeni mobiltelefon használat kultúrája, kockázatai. – Közlekedéstudományi Szemle 57. 1. pp. 19–26.
- BUDAI B.B.–SÜKÖSD M. 2005. M-kormányzat, M-demokrácia. – Akadémiai Kiadó Budapest, 420 p.
- GEDEON P. 2001. A mobil információs technológia hatása a gazdaságra. – In: NYÍRI K. szerk.: Mobil információs társadalom. Tanulmányok. – MTA Filozófiai Kutatóintézete, Budapest, pp. 13–22.
- NAGY G. 2005. Mobiltelefonálási szokások az Alföldön. – Földrajzi Értesítő 54. 3–4. pp. 377–392.
- NYÍRI K. szerk. 2001. Mobil információs társadalom.
- POÓR J. 2005. Mobil Internet. – NHIT Iroda Kiadv. Budapest, 32 p.
- TINER T. 2004. A hazai mobiltelefon területei terjedésének néhány sajátossága. – Földrajzi Értesítő 53. 3–4. pp. 237–246.
- VASS E. 2006. Ötven éves a mobiltelefon rendszer. – Computerworld 10.

Fekete Gábor–Varga Zoltán szerk.: Magyarország tájainak növényzete és állatvilága. – MTA Társadalomtudományi Központ. Budapest, 2006. 486 old.

A könyvárúházak, a könyvpaloták és azok portáljai szebbnél szebb színes ismeretterjesztő könyveket és albumokat kínálnak, amelyek segítségével bebarangolhatjuk bolygónkat, megismerhetjük annak tájait, növény- és állatvilágát. Ha viszont összefoglaló művet keresünk Magyarország növény és állatvilágáról, bizony gondban vagyunk. Az 1990-es évek elején megjelent Pannon Enciklopédia színes kötetei ma már az antikváriumok ritka vendégei. A kitartóbb érdeklődők persze az egyetemi tankönyvek között találhatnak maguknak megfelelő forrásanyagot, esetleg hallhattak már az 1960-as és 80-as évek között kiadott „Magyarország tájféldrajza” monográfiákról is.

Az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont gondozásában megjelent kötet tematikáját tekintve mindenképp hiánypótló mű. Talán minden túlzás nélkül állítható, hogy a szerzői kollektíva a fiataloktól kezdve az idősebb kutatóig az összes korosztályt felöleli. Talán ennek is köszönhető, hogy e könyvben a legújabb eredmények szervesen épülnek rá a sok évtizedes előzményekre.

Aki a kötetet a polcra leemeli annak az első benyomása rendkívül pozitív lesz. A kemény fedlap és az igényes kidolgozású borító sokat sejtet. A könyvet először kinyitva és végigpörgetve szembetűnő, hogy az ábrákban, képekben és térképekben is gazdag. A képek általában szép kidolgozásúak, de a közölt térképek minősége néha kívánni valót hagy maga után. A biológus és biológia tanár szakot végzett olvasók számára egyes ismerős ábrák és térképek a könyvhöz illő színes, felújított változatban köszönnek vissza. Az újabb készítésű ábrák és diagrammok azonban szemmel láthatóan MS Excel eredetűek, ami formailag kevésbé illik egy ilyen színvonalú kiadványhoz. Szintén az akadémiai és egyetemi gyökerekre utal az irodalomjegyzék tördelése is. Ez ugyanis nem a könyv végén található, hanem az szétördelve az egyes fejezeteket zárja le. A szerkesztők az angolszász hagyományokat követve számos helyen szövegdobozokkal tarkították a fejezeteket. A szövegdobozok gyakorisága optimális, a bennük közölt csokorba kötve önálló kis könyvecskeként is megállná a helyüket.

Jóllehet, a tartalomjegyzékből az első ránézésre nem derül ki, a könyv három nagyobb egységre bontható. Az első bő száz oldal voltaképpen egy növény- és állatföldrajzi bevezetőnek is felfogható. Ez a száz oldal a teljesen laikus olvasót is felkészíti a könyv későbbi fejezeteinek a befogadására. E fejezetek rövidek, közérthetően fogják össze a növényföldrajzi és az állatföldrajzi alapfogalmakat, egyúttal élvezetes módon mutatják be a Kárpát-medence növény- és állatvilágának közelmúltját.

A könyv legnagyobb része (mintegy 300 oldal) a magyarországi nagytájak növény- és állatvilágát mutatja be. A növény- és állatföldrajzi áttekintés a földrajzi nagytájakhoz igazodik. Mivel a valóságban a tájhatárok nem egyeznek meg a politikai határokkal, így a jelenlegi országhatárok által kijelölt hivatalos tájhatárok sem valóságosak. A könyv sajnálatosan ezeknél a politikai határoknál húzza meg a tájhatárokat, így ebben a tekintetben visszalépést jelent az egykori Pannon Enciklopédia köteteihez képest. Több negatív kritika azonban nem érheti e fejezeteket. Szerzőik több mint alapos munkát végeztek: fejezeteik nemcsak általánosan ismertetik a nagytájak életföldrajzi tudnivalóit, hanem azt középtáj szinten is kimerítően tárgyalják. Bemutatják az „alaphelyzetet”, a természettörténeti ritkaságokat, de foglalkoznak az ember tájformáló szerepével, és az ennek eredményeképp létrejött kevésbé gazdag flórával és faunával is. A szövegdobozok szerencsére ezekből a fejezetekből sem hiányoznak, így az egyes tájak tájtörténetéről is átfogó képet kaphatunk. A szerzők a különböző nagytájakat ugyan némileg eltérő szerkezetben mutatják be, ez azonban nem válik a könyv hátrányára, inkább az eltérő jellegű nagytájakhoz való igazodásnak vehetjük.

Egy színvonalas ismeretterjesztő mű ezzel véget is érne. A szerkesztők azonban úgy gondolták, ha a könyv első harmadában a múltba tekintettek, a záró fejezetekben megpróbálják növény- és állatvilágunk a közeljövőjét bemutatni. Ennek egyik alapja a társadalom fogyasztói szokásainak változása, a másik pedig napjaink médiasztrája, a globális éghajlatváltozás. E fejezetekben mindkét tényezőről tudományos alaposágú összefoglalót találhatunk. Ezek azonban nemcsak általánosságokat tartalmaznak, hanem szűkebb hazánkra tekintve fogalmazzak meg különböző bekövetkezési valószínűségű scenáriókat. A forgatókönyvek nemcsak az egész országra, hanem olykor szűkebb régiókra is elkészültek, aminek eredményeként pedig nagytájanként kaphatunk előrejelzéseket az élőhelyek átalakulásáról.

Rendszerint a könyvet tárgymutató zárná, a szerkesztők és szerzők akadémiai múltja azonban itt is meglepetéssel szolgál: a tárgymutatót egy öt oldal terjedelmű angol nyelvű összefoglaló követi. Jóllehet, nem válik a könyv kárára, de nem tudni, hogy ez a pár oldal valójában kinek is szól. A kérdést természetesen az egész könyvvvel kapcsolatban feltehetjük! Kiknek is készült ez a kimerítően alapos, szép kivitelű, közel 500 oldalas monográfia? Én, ha ismét egyetemi hallgató lennék, biztos örömmel venném növénytan szigorlatra való felkészüléshez. Ha kollega lennék, biztos megvenném, mert nem árt karbantartani rég megszerzett ismereteimet, tovább képezni magam, és a családom is hasznát veheti még. Ha eredeti végzettségem szerint középiskolai biológia-földrajz szakos tanár lennék, akkor is remekül tudnám használni, óráimra való felkészülésekhez. Ha csak egy egyszerű laikusként érdeklődnék hazám tájai és élőhelyei iránt, külalakja miatt biztos megvenném, és talán a nyári túrák előtt átrágnám vonatkozó részeit. Ám ez már nem biztos... Ha sznob lennék, szabadísznek venném a „repikönyvespolcomra”. A célközönséget tehát „megtaláltam”. Végezetül beszélünk kell az árról, a példányszámról és az elérhetőségről. A példányszám rejtély, így nem tudható, hogy elméletben milyen széles réteget érhet el e mű. Az ár 6990 Ft, ami az általam vázolt célközönség egy részének drága, más könyvekkel (különösen az ismeretterjesztő albumokkal) összevetve igencsak versenyképes. Ha már elhatároztam magam a beruházásra, akkor csak egy feladatom maradt: be kell szereznem. Hétezer forinttal a zsebemben nyakamba vettem a várost. A *Magyarország tájainak növényzete és állatvilága* c. kötetnek a nyomára sajnos egy általam meglátogatott fővárosi, „valamire való könyvesboltban” sem bukkantam. Ekkor jött az Internet: számos portál közül csak a „libri.hu” adott találatot, az is csak a bővített keresőben, a rendelhető tételek között. A többi portál keresője csak sajnálkozott... Még szerencse, hogy kaptam egyet a recenzió elkészítéséhez!

SZALAI ZOLTÁN